

NOKUT
Postboks 1708 Vika, 0121 Oslo

[Sendes kun som epost til Ingrid Furfjord Berglund, NOKUT, ifb@nokut.no]

Kommentarer på utkast til institusjonsrapport Evaluerings av allmennlærerutdanningen 2005-2006 ved Høgskolen i Sør-Trøndelag

Vi takker for utkast til institusjonsrapport oversendt per epost 12.09.06. Høgskolen har følgende kommentarer (direkte sitater fra rapportutkastet er satt i *blå kursiv*):

Generelle merknader

Endringer siden våren 2005

I rapportutkastet søker en å belegge resonnementer og utsagn med relativt detaljerte henvisninger til fag, stillinger etc. Blant annet vises det til kompetanseprofilen til enkelte fagseksjoner, andel fast tilsatte, antall programområder mv. Siden tidlig våren 2005 er kompetanseprofilen generelt blitt styrket, andel fast tilsatte øket og antall programområder redusert.

Uklare forutsetninger og feil i tabeller

Vi må konstatere at forutsetningene for innrapporteringen av stillingstall/faglige innsatsfaktorer har vært noe uklare, evnt. at vi har misforstått bestillingen fra NOKUT. I så fall beklager vi dette. Vi viser til flere forsøk på avklarende runder med NOKUTs sekretariat under faktainnsamlingen. Vi har foretatt en grundig ny gjennomgang fordi tallene i rapportutkastet åpenbart er ukorrekte. Vi ber NOKUT korrigere våre endelige tall slik de framkommer nedenfor, med de følger dette måtte få for rapportens vurderinger. Jfr. følgende avsnitt 1 og avsnitt 2.

1. Organisering og profil

Organisering og ledelse

- Tabell 1:

Som det framgår nedenfor (avsnitt 2), er tallet på 71,6 stillinger ikke korrekt. Dette tallet inkluderte et betydelig antall stipendiater, særskilte større FoU-prosjekter med eksterntfinansierte midler, større andre prosjekter, og ikke minst alle våre omfattende arbeidsoppdrag knyttet til vår betydelige eksterntfinansierte virksomhet. **Det korrekte tallet er 46,06 stillinger (se under punkt 2 kommentarer om hvordan tallene er fremkommet).** Vi ber derfor om at NOKUT korrigerer stillingstallet tabell 1.

Vi vil anbefale at NOKUT legger inn en kolonne som gir forholdstall mellom antall studenter totalt og faglige innsatsfaktorer (=antall stillinger direkte knyttet til allmenlærerutdanningen).

- Jfr:
Andre fagstøtte- og driftsfunksjoner er underlagt seksjonsdirektører innen studier, drift og økonomi/personal.

Vår merknad:

Det korrekte tallet er 4 seksjonsdirektører, innen Studier, Drift, Økonomi og Personal.

- Om endringer i organisasjon og ledelse ved høghskolen:
Høghskolen og avdelingen hadde gjennomgått en rekke organisatoriske endringer ikke lenge før selvevalueringen ble gjennomgått. For nærmere informasjon om dette, jfr. selvevalueringsrapportens vedlegg 7. Som en er kjent med fra organisasjonsforskningen, vil virksomhetsendringer av denne typen vanligvis bli møtt med kritiske reaksjoner fra tilsatte. Norsk allmennlærerutdanning har ikke tradisjon med mellomledere av typen instituttleder/programansvarlig, heller ikke allmennlærerutdanningen ved HiST. Det tar tid å innarbeide denne typen mellomlederstrukturer, i en kultur som har vært vant med uformelle ledergrupper av typen 'seksjonsleder'.

Søkning og studenttall

- Tabell 1: Søkerdata ALU, HiST**

Tabellen er feil på to steder for året 2004, og må korrigeres slik (korrigeringsene satt med svart uthevet skrift):

Datatype	År	Allm.	Allm.realfag	HiST	Nasjonale tall
Primørsøker per studieplass	2001	3,3	1		1,4
Primørsøker per studieplass	2004	3	1,1		1,3
Primørsøker per studieplass	2005	2,4	1,6		1,4
Primørsøker per studieplass	2006	3,0	1,3		1,6
Kvalifiserte søkere	2000	1374	373	1747	14145
Kvalifiserte søkere	2004	1282	430	1712	13390
Kvalifiserte søkere	2005	824	390	1214	9077
Kvalifiserte søkere	2006	1016	360	1376	9564
Snitt – poeng ved opptak	2004	52,4	50,3		47,1
Laveste poeng ved opptak	2004	48,5	45,8		34,6
Avviste i 2004 dersom krav...	2004			12 %	31 %

Våre merknader:

- 2005 var året med flest primørsøkere til realfagstilbudet, etterfulgt av 2006. Færrest primørsøkere var det i 2001.
- Det er vel ikke korrekt å skrive at søkertallet "ble halvert" fra 2004 til 2005.
- I lys av den generelt gode søkningen til HiST sin allmennlærerutdanning, bør en kanskje vurdere å bruke et annet ord enn "bunnår" (i 2. avsnitt under tabellen).

(Utdypende kommentarer til tabellen:

Poenggrensene: Vi har tatt utgangspunkt i de offisielle poenggrensene, dvs poenggrensene i det nasjonale suppleringsopptaket, ordinær kvote. Det ble i 2004 ikke supplert etter det nasjonale suppleringsopptaket på noen av allmennlærerutdanningene våre.

Gjennomsnittlig poengsum blant de fremmøtte studentene (pr. 1.oktober) i ordinær kvote: ordinær allmennlærerutdanning, 53,2 og allmennlærerutdanning med realfag, 52,6.)

Fagtilbud

- Jfr:
I tillegg tilbys IKT - støttet ALU (deltidsstudium – 80 %).
Merknad:
Dette er ikke fast tilbud. Utdanningen gikk én gang, i perioden 2000-2005.
- Jfr:
De færreste studentene valgte sosialpedagogikk, tegnspråk og norsk 2.
Merknad:
Tegnspråk-tilbudet gis som ALU-tilbud med en kvote på inntil 5 studenter. Tegnspråkstudiet er knyttet til vårt bachelorstudium innen døvetolkutdanning.
- Jfr:
Høgskolen samarbeider med lærerutdanningen på NTNU om masterprogram i lærerutdanning.
Merknad:
Et mer presist utsagn vil være:
Høgskolen samarbeider med NTNU om Spesialpedagogikk, Samfunnsfag fagdidaktikk (oppstart høsten 2005) og Naturfag fagdidaktikk (oppstart høsten 2006) og Skoleledelse. På de tre førstnevnte studiene har vår avdeling ansvaret for – og allokerer studiekapasitet til - det første året av masterne. Skoleledelse er en erfaringsbasert master der vår avdeling bidrar med fagkompetanse på en del av modulene.

2. Kompetanse, faglig innsats og forsknings- og utviklingsarbeid

Lærerutdannernes kompetanse og kompetanseutvikling

- Jfr:
Førstekompetansen varierer mye mellom fag;
Vår merknad:
En del av fagmiljøene er små, og derfor vil små endringer få store virkninger. Endringer etter innsamlingstidspunktet er for eks. at i KRL-faget har én fast tilsatt nå oppnådd dr.graden, mens en annen vil få den i løpet av et par år.

Faglig innsats

Som nevnt over i Generelle kommentarer har det vært nødvendig å gjennomgå grunnlaget for talloppstillinger i faktaarkenes tabeller 6A, 6B og 7A. Disse er åpenbart ukorrekte, slik tabellmaterialet nå anvendes i rapportutkastet.

Her følger våre korrigerte og endelige tall for faglige stillinger/innsatsfaktorer ved innsamlingstidspunktet våren 2005, etter en omfattende gjennomgang av stillingslister og arbeidsplaner på individnivå. Vi ber om at NOKUT endrer sin rapport i henhold til dette.

Etter vårt skjønn bør våre korrigerte tall i følgende 2 tabeller endre vesentlig på en del av vurderingene om ressursinnsatsen ved vår institusjon.

A) Faglige innsatsfaktorer: Antall årsverk knyttet til allmennlærerutdanningen - korrigert

Korrigeringen er gjort med følgende nødvendige opprettinger:

- Alle oppgaver knyttet til vår omfattende eksternfinansierte virksomhet er trukket ut.
- Stipendiatenes FoU-stillingsdel er trukket ut

- Store eksterntfinansierte FoU-prosjekter er trukket ut
- Særskilte prosjekter som ikke er knyttet spesielt til allmennlærerutdanningen, er trukket ut
- Større faglige ledelsesoppgaver er trukket ut. (Programansvarligfunksjonene tilsvarte for studieåret 2004-2005 til sammen 2 stillinger.)

Fagseksjoner	Totalt	Professor	1. aman	1.lektor	Høgsk.lek	Høg.lær
Engelsk	1,58	0	0	0	1,58	
Kunst og håndverk	1,80	0	0	0	1,80	
Heimkunnskap	1,62	0	0	0	0,72	0,90
KRL	3,51	0	0	0	3,51	
Kroppsøving	3,15	0	0	0,90	2,25	
Matematikk	6,30	0,90	3,60	0	1,80	
Musikk	2,70	0	0,90	1,80	0	
Naturfag	3,71	0	1,61	0	2,10	
Norsk	5,94	0,90	1,80	0	3,24	
Pedagogikk	11,43	0	1,35	0,90	9,18	
Samfunn	2,97	0	1,17	0	1,80	
Timelærere, div. fagområder	1,35	0	0,36	0	0,99	
Total stillingsinnsats, ALU:	46,06	1,80	10,43	3,60	27,97	0,90
Stillingsinnsats, prosent:	100	3,9	22,6	7,8	60,7	2,0
Førstestillinger/professor, prosent av alle stillinger:	34,4					

B) Faglige innsatsfaktorer: Andel ulike arbeidsoppgaver fordelt på stillinger og totalt - korrigert

Forutsetninger:

- Følgende prosentuerte oversikt fordelt på stillinger og type arbeidsoppgaver er oppsummeringen på individnivå av tabell A) over.
- I kategorien "Annet" inngår mindre verv som avdelingsstyrerepresentasjon, seksjonsledelse, trinn-og teamledelse, verneombud, skikkethetsansvarlig, særskilt prosjektledelse. Dette er viktige "limfunksjoner" i allmennlærerutdanningen. I disse funksjonene ligger tradisjonelt lite studieadministrativt arbeid.

Fordeling oppgavetyper	Undervisn	FOU	Adm	Annet
Professor	32,8	50,8	7,8	8,5
1. amanuensis	58,7	29,7	8,3	3,3
1. lektor	61,9	27,5	7,8	2,8
Høgskolelektor	67,0	21,4	8,2	3,5
Høgskolelærer	69,6	10,0	7,7	12,6
Alle stillinger, total fordeling	63,6	24,5	8,4	3,7

Rapportutkastets tabell 3:

Denne må endres vesentlig i henhold til overstående korrigeringer, både når det gjelder tall og utfyllende kommentarer, eksempelvis følgende utsagn:

Når det gjelder andel av årsverk til undervisning og veiledning lå høgskolen i 2004 langt under landssnittet. Andel førstekompetanseårsverk som gikk til dette var også langt lavere enn

landssnittet. Høgskolen er blant institusjonene med størst andel årsverk som går til administrasjon (13 %) og annet (8 %).

Forsknings- og utviklingsarbeid

- Jfr:
Avdelingen finansierer doktorgradsprosjekt for en stor andel stipendiater, ...
Vår merknad:
I hovedsak er det høgskolen sentralt som finansierer dr.grad-løp, med en del bidragsfinansiering fra avdelingene. En dekkende formulering vil derfor bli:
Høgskolen finansierer en stor andel stipendiater innen læreutdanningen, med noe bidragsfinansiering fra avdelingen.
- Jfr:
Informantene løfter frem at avdelingen har vært pådriver i det nasjonale arbeidet med å utvikle og presentere praksisnær forskning gjennom årlige konferanser "FoU i praksis". Sammen med PLU ved NTNU har departementet valgt avdelingen som det nasjonale senteret for dette arbeidet.
Vår merknad:
En presisering av siste setning:
Departementet har de siste årene gitt avdelingen sammen med PLU/NTNU, Dronning Mauds Minne og HiNT arrangementansvaret for disse konferansene.

3. Studieprogrammet

Fagdidaktikk og pedagogikk

- Jfr:
Komiteen synes det er vanskelig å få noe inntrykk av studentenes involvering i FoU – aktiviteter.
Vår merknad:
På innsamlingspunktet var det nok et par prosjekter i gang der studenter var involvert i profesjonsrettet FoU-arbeid, blant annet i norsk og matematikk. Avdelingen har den senere tid øket denne type aktiviteter, og vi arbeider nå med å få spredt erfaringene av disse.
- Jfr:
Det ser imidlertid ut til å være noen problemer i forbindelse med 3. og 4. år i utdanningen når det kommer til helhet og sammenheng mellom fag, fagdidaktikk og pedagogikk, noe som kan forklare studentenes sprikende inntrykk.
Vår merknad:
Innen norsk allmennlærerutdanning er spenningsfeltet mellom profesjons- og fagorienteringen et velkjent fenomen. Denne spenningen kommer da også til uttrykk blant våre studenter og faglig tilsatte. I overveiende grad må dette sies å være uttrykk for utdanningsspesifikke forhold, ikke institusjonsspesifikke, kivingen er innbakt i allmennlærerutdanningens vesen.

Undervisning og vurdering

- Jfr:
Det at en ikke har eksamen før etter 1,5 år mener ledelsen og studentene fører til at studentene gjør for lav innsats det første året på lærerutdanningen.
Vår merknad:
Med virkning fra studentkullet høsten 2006 er intern struktur og eksamen for de to første studieår endret, slik at studentene nå gjennomfører eksamen tilsvarende 60 studiepoeng i hver av disse to årene.

- Jfr:
Ledelsen arbeider med å tydeliggjøre kravnivå og konsekvenser av lav innsats overfor studentene. En diskuterer obligatorikk, men mener at andre tiltak for å skjerpe studentenes innsats bedre kan formes etter prinsipper fra Kvalitetsreformen og sterkere studentdeltakelse.

Vår merknad:

Hovedintensjonen i felles universitets- og høyskolelov var og er at institusjonene i utgangspunktet ikke kan kreve obligatorisk studiedeltaking. Vi viser her til de tidligere kommentarutgavene til uh-loven ved Jan Fridtjov Bernt. I henhold til denne lovforståelsen, som ennå ikke er imøtegått så vidt vites, kan det ved siden av klinisk opplæring/praksisopplæring kun kreves obligatorikk for deler av fagopplæringen som vanskelig kan prøves ved ordinær eksamen, og som i seg selv gir en vesentlig kompetanse som er viktig del av formålet med utdanningen. Det er denne forståelsen vi har lagt til grunn for våre Regler for frammøte og studiegang, jfr.

http://www.alt.hist.no/adm/studier/fagplan/Reglar_for_frammote-og-studiegang.pdf

I forbindelse med NOKUTs evaluering av allmennlærerutdanningen hadde det vært nyttig å fått en ny ”dreining” av nevnte lovforståelse (fra 1990-tallet), som gav oss som lærerutdannere grunnlag for å kreve obligatorikk i større utstrekning enn det vi gjør nå. Fra vår side hadde dette vært en ønskelig utvikling for norsk allmennlærerutdanning.

- Jfr:
Komiteen oppfatter det som uklart om skikkethetsvurderingen fungerer i praksis på Høgskolen i Sør – Trøndelag.

Vår merknad:

I forbindelse med sin vurdering refererer NOKUT til utsagn fra studenter (”*oppfatter det problematisk at uskikkede studenter stadig får nye sjanser*”).

Det er naturlig at studentene har dette synspunktet som er referert i rapporten ettersom skikkethetsaker er taushetsbelagte. Dette kan lett gi studentene inntrykk av at HiST ALT ikke gjør noe annet overfor studenter enn å innkalle til samtale. Men det kan skje ting videre som ikke studentene fanger opp. En del har blitt veiledet ut av studiet, andre har sluttet på grunn av gjentatte stryk. Studenter har dessuten juridiske rettigheter som man må ta hensyn til i saksbehandlingen, blant annet har de normalt krav på veiledning.

Siden ordningen med skikkethetsvurdering trådte i kraft i 1999, har 50 studenter vært kalt inn til samtale ved HiST ALT. Blant disse har det vært 20 formelle tvilsmeldinger. De fleste meldt fra faglig ansatte og praksislærere. Ingen studenter har levert inn tvilsmeldinger. Det hadde vært ønskelig at studentene hadde meldt fra om saker, da de ofte først registrerer studenter som ikke fungerer.

Ordningen med skikkethetsvurdering fungerer ikke optimalt fordi vi fanger opp studentene det er tvil om for seint i studieløpet. Men både praksislærere og fagansatte følger opp og uttrykker klart at de vet hvordan de skal gå fram i slike saker.

Skikkethetsvurdering er et sentralt ledd i vårt sertifiseringsarbeid av framtidige lærere. For å kunne trekke god lærdom av NOKUT-evalueringen, imøteser vi gjerne nærmere råd og anbefalinger i NOKUTs endelige rapport.

- Jfr:
Komiteen er imidlertid også bekymret for at satsingen kan gå ressursmessig ut over undervisningssiden. Dette er en bekymring som forsterkes når fagansatte fremholder at en med innføring av 25 % faglig arbeidstid til FoU fikk en nedgang i undervisningsmengden og en overgang fra 30 til 60 grupper med studenter, og studentene vektlegger at en får lite undervisning i enkelte fag.

Våre merknader:

1. Beslutningen om at 25% faglig arbeidstid skulle gå til FoU gjennom ressursmessig omprioritering innenfor samme stillingsrammer, ble vedtatt av Høgskolestyret i 1999. Beslutningen må sees på bakgrunn av at HiST generelt på denne tida var i ferd med å sakke noe akterut når det gjaldt FoU-virksomhet og førstekompetanse og at en derfor var bekymret for kvaliteten sett i forhold til kravet om forskningsbasert undervisning.
2. De faglige innsatsfaktorene har direkte sammenheng med **institusjonens budsjettsituasjon**. Høgskolen i Sør-Trøndelag har i så måte landets dårligste bevilgning av alle statlige høyskoler. Denne kjensgjerningen er påpekt gjentatte ganger i høyskolens budsjettdokumenter og i de årlige styringsdialoger mellom HiST og departement. I den forbindelse viser vi til HiST sitt budsjettdokument 2004-2006, jfr. <http://www.hist.no/intern/bud0406.pdf>, avsnitt 2.7, som munner ut i følgende etter en sammenligning med andre høyskoler:

Tabellen syner mellom anna at HiST har ei løyving som sett i høve til talet på studentar er 40 mill. kr lågare enn Høgskolen i Bergen. HiST kan ikkje sjå at skilnaden mellom høyskolane i dei store byane er grunnlagt nokon stad. HiST har i det store og heile ein fagportefølje som er å samanlikne både med HiB og HiO. Vi ville derfor venta eit større samsvar mellom basisløyvinga til institusjonane. Om ein ser på tala for St.prp. nr. 1 (2004-2005) frå UFD, er det ikkje noko som tyder på at basisløyvingane er jamna ut. Snarare kan ein sjå at forfordelinga av HiST er forsterka, utan at det kjem fram noko grunnlag for dette.

Siden NOKUT-rapporten vurderer de faglige innsatsfaktorene, kommer en ikke utenom institusjonenes ulike rammevilkår, som bunner i historisk betingede skeivheter. Det ville derfor vært interessant om NOKUT i sin endelige rapport legger et grunnlag for å vurdere eventuelle forskjeller i faglige innsatsfaktorer opp mot institusjonenes ulike budsjettgrunnlag.

Praksis

- Jfr:
Ved institusjonsbesøket ser det imidlertid ut til at denne plattformen ikke lengre er i bruk.
og:
Komiteen stiller spørsmål ved hvorfor en har gått bort fra bruken av den nettbaserte læringsplattformen, som fikk gjennomgående positiv vurdering fra de intervjuede gruppene.
Vår merknad:

Disse utsagnene må bero på en misforståelse og stemmer ikke. Fra og med studieåret 2004-2005 og fram til i dag har høyskolen foretatt en kontinuerlig oppbygging av læringsplattformen It's learning, og i denne er også inkludert vårt samlede praksisfelt.

4. Eksamensresultater og gjennomstrømning

- Jfr:
Fagansatte opplever at studentene får bedre karakterer enn tidligere, men tror mye av dette kan skyldes omlegginger av evalueringsordningen i form av økt innslag av mappevurdering og bare 20 % ekstern sensur.

Vår merknad:

Prosentandelen for ekstern sensur er en del høyere enn 20%, fordi vi på alle våre muntlige og praktiske eksamensprøver har ekstern sensur.

- Tabell 2: Eksamensdata fra DBH; HiST og nasjonalt 2005

Vår merknad:

Det ville vært interessant å føyd til en kolonne i tabellen om inntakskvaliteten til studentene.

- **Tabell 6: Fullføring og frafall for studentkullet som ble tatt opp høsten 1999**

Våre merknader:

Dels er tabellen utfullstendig, dels feil. Her er høgskolens kvalitetssikrede tall for gjennomstrømning som vi ber om at NOKUT tar inn i endelig rapport:

Korrigert tabell 6: Fullføring og frafall for studentkullet som ble tatt opp høsten 1999

Gjennomstrømming allmennlærer:		
Antall opptatte høsten 1999:		155
	HiST	Landssnitt
Fullført på normert tid	55 %	35 %
Fullført 1 til 2 semester over normert tid	63 %	48 %
Frafall (inkludert omvalg av studium)	24 %	27 %
Gjennomstrømming allmennlærer med vekt på realfag:		
Antall opptatte høsten 1999:		50
	HiST	Landssnitt
Fullført på normert tid	50 %	35 %
Fullført 1 til 2 semester over normert tid	54 %	48 %
Frafall (inkludert omvalg av studium)	32 %	27 %
Gjennomstrømming totalt:		
Antall opptatte høsten 1999:		205
	HiST	Landssnitt
Fullført på normert tid	54 %	35 %
Fullført 1 til 2 semester over normert tid	61 %	48 %
Frafall (inkludert omvalg av studium)	26 %	27 %

I tallene for fullført på normert tid inngår også 33 studenter som fullførte på kortere tid enn normert tid (de som hadde hele eller deler av 4. studieår fra før).

Av totalt 16 frafalte studenter på allmennlærerutdanning med vekt på realfag, flyttet 6 over til allmennlærerutdanning. Av disse fullførte to studenter på 1 til 2 semester over normert tid, de fire andre har også fullført men brukte litt lenger tid.

Med hilsen

Torunn Klemp
rektor/sign

Arnulf Omdal
dekan/sign